

Guía Docente				
Datos Identificativos				2019/20
Asignatura (*)	Coñecemento do Medio Histórico de Galicia		Código	652111334
Titulación	Mestre: Especialidade en Educación Infantil			
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
1º e 2º Ciclo	1º cuatrimestre	Terceiro	Optativa	3
Idioma				
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Didácticas Específicas e Métodos de Investigación e Diagnóstico en Educación			
Coordinación		Correo electrónico		
Profesorado		Correo electrónico		
Web				
Descrición xeral	Esta materia optativa concreta os contidos traballados en Didáctica das Ciencias Sociais I e II referindoos á realidade xeográfica e histórica do país galego. O estudo das características naturais e sociais de Galicia aparecen como un dos recursos máis axeitados no ensino primario para coñecer, valorar e conservar o patrimonio cultural galego.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A2	Coñecemento dos contidos para ensinar, comprendendo a súa singularidade epistemolóxica e a especificidade da súa didáctica.
A7	Preparar, seleccionar, construír e empregar materiais didácticos, incorporando axeitadamente as TIC.
A14	Ter unha imaxe realista propia, asumir responsabilidades e tomar decisións fundamentadas.
A17	Coñecer os fundamentos científicos das áreas que conforman o currículo da educación infantil, así como as teorías sobre a adquisición e o desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
A34	Ser quen de crear, seleccionar e avaliar materiais curriculares destinados á promoción da aprendizaxe a través de actividades adaptadas ao alumnado destas idades.
A35	Ser quen de desenvolver hábitos de autonomía e habilidades sociais, así como o respecto ás normas de convivencia e o traballo persoal.
A40	Ser quen de fomentar o interese polo medio natural, social e cultural e promover comportamentos respectuosos.
B1	Aprender a aprender.
B3	Aplicar un pensamento crítico, autocrítico, lóxico e creativo.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B9	Autonomía na aprendizaxe.
B10	Capacidade de análise e síntese.
B12	Capacidade de organización e planificación.
B20	Coñecemento doutras culturas e doutros costumes.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias do título	
Comprender a realidade xeográfica de Galicia como un espazo dinámico resultado da interacción coas sociedades humanas .	A2	B3 B9	C1
Ter conciencia da importancia que teñen as actividades humanas nas transformacións das paisaxes galegas.	A40	B6 B10	

Coñecer e comprender as principais etapas da evolución histórica de Galicia e a súa relación coa problemática xeral da Historia de España e do contexto europeo e mundial.	A2 A40	B1 B3	C1
Recoñecer no entorno xeográfico, histórico e cultural galego aqueles recursos metodolóxicos e didácticos mais axeitados para traballar a área de Coñecemento do medio.	A7 A17 A34	B12 B20	C8
Fomentar actitudes de valoración, respecto e conservación do patrimonio natural, cultural e histórico de Galicia	A14 A35	B6	

Contidos	
Temas	Subtemas
TEMA 1.- O coñecemento de Galicia: fontes e métodos	Aspectos xerais da investigación xeográfica e histórica de Galicia. As fontes de coñecemento.
TEMA 2.- O medio físico.	Características do relevo. A rede hidrográfica. Factores climáticos e paisaxes vexetais.
TEMA 3.- A poboación galega	O comportamento demográfico na historia de Galicia. Tendencias actuais da demografía galega: envellecemento e inmigración. A diversidade espacial: o hábitat rural e os espazos urbanos.
TEMA 4.-A importancia do sector primario.	Economía agropecuaria e industrias asociadas. O monte en Galicia. A evolución do sector pesqueiro.
TEMA 5.- A economía urbana: industria e servizos.	Problemática da industrialización de Galicia. As actividades mercantiles. Redes de comunicación e transporte.
TEMA 6.- Galicia na Historia: primeiros poboamentos.	Problemas de coñecemento. Os primeiros poboadores: economía de apropiación e desenrolo das primeiras formas de produción agrícola e ganadera. O megalitismo e a cultura do bronce galego. A Galicia castrexa. Galicia baixo a dominación romana. Conquista e proceso de romanización. A crisis da romanidade.
TEMA 7.- Galicia na Alta Idade Media	O período alto-medieval. Os reinos suevo e visigodo. A invasión musulmana e as súas repercusións no territorio galego. Bases para o desenrolo do feudalismo galego.
TEMA 8.- Cambio de coxuntura baixo-medieval.	Factores do desenvolvemento económico. O peso do monacato no mundo rural. Culto xacobeo e crecemento urbano. Cambios e conflitos sociais.
TEMA 9.- As crisis dos séculos XIV e XV.	Factores da depresión humana e económica. Evaluación da crisis. Participación e comportamento da nobreza galega nos conflitos dinásticos. Aumento das tensións sociais. Os grandes conflitos do século XV: As Guerras Irmandiñas.
TEMA 10.- Incorporación de Galicia á monarquía española.	O proceso de centralización dos Reises Católicos: sometimento da nobreza galega e reformas monásticas. As novas institucións administrativas: a Real Audiencia e a Xunta do Reino.
TEMA 11.- .- Poboación e economía nos séculos XVI al XVIII.	Comportamento demográfico e factores da evolución. Modelos demográficos: a Galicia occidental e costeira e a Galicia oriental e interior. A economía agraria e a progresiva diversificación económica zonal. Os intentos de modernización económica dos séculos XVIII. Industria e comercio.
TEMA 12.- A sociedade galega do Antigo Réximen.	A sociedade tardo-feudal. Propietarios e rendistas. As clases agrarias e o sistema foral. O mundo urbano: artesáns e comerciantes. Conflitos derivados do orden señorial. Conflictividade e reivindicacións políticas. O movemento ilustrado galego. Liberais e absolutistas en Galicia.
TEMA 13.- O desequilibrio entre poboación e recursos dos séculos XIX e XX.	A emigración en Galicia: etapas e lugares de destino. Os graves desequilibrios rexionais. A desamortización en Galicia e os seus efectos. O camiño hacia a modernización económica do século XX.

TEMA 14.- Política galega na España do século XX.	Evolución do galeguismo: rexurdimento, federalismo, rexionalismo e nacionalismo. Relacións e reaccións galegas durante a II República e o franquismo. A Guerra civil en Galicia. Franquismo e transición democrática.
---	---

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Proba mixta		3.5	71.75	75.25
Atención personalizada		0		0
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Proba mixta	Realizarase unha proba cos contidos do temario.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Proba mixta		Proba escrita que versará acerca dos contidos da materia.	100
Outros			

Observacións avaliación

Fontes de información

Bibliografía básica

- AAVV (1999). ATLAS HISTÓRICO DE GALICIA. Nigratea
- AAVV (1992). Historia de Galicia. Hércules
- AAVV (1996). Nova Historia de Galicia. Tambre
- AAVV (). GRAN ENCICLOPEDIA GALLEGA. Silverio Cañada
- Andrade Cernadas, J.M. (1995). Didáctica de la Hª de Galicia. Tosoxuotos
- Calo Lourido (1997). Hª Xeral de Galicia. A Nosa Terra
- AAVV (). Hª de La Coruña. Vía Láctea
- Carballo, F., Senén, F. otros (1991)). Hª de Galicia.. A Nosa Terra.
- Juega Puig, J. otros (1996)). A Hª de Galicia nos seus textos. Vía Láctea
- Acuña, F.-Barreiro Fernández, X.R.-Portela, E./Pallares, Mª.C.-P. Saavedra (1991). Galicia, Historia, Tomos I-VIII. Proyecto Galicia, A Coruña
- Barreiro Fernández, X.R.; (1981). Historia de Galicia, IV Edade Contemporánea. Galaxia, Vigo,
- Villares, R (2004). Historia de Galicia. Alianza, Galaxia
- Villares, R., Armas, J. otros (1990). Hª de Galicia. Textos y materiales para su historia . Crítica
- Bermejo Barrera y otros (1999). Historia de Galicia. Madrid, Alhambra
- Saavedra Vázquez, M.C (1995). Historia de Galicia. Galicia na Idade Moderna IV. A Coruña, Vía Láctea
- Armas Castro, X. coord. (2002). Ensinar historia de Galicia. Santiago. ICE UDC
- Sánchez Chouza, J. M. (2006). A Coruña en la Baja Edad Media.
- Acuña, X.E. (2008). A resistencia antifranquista en Galicia. A Nosa Terra
- Potel Torres, M., coord. (1999). Proxectos curriculares e unidades didácticas de Ciencias Sociais, xeografía e historia. Noia. Toxosoutos
- Costa, A. (2005). Historia da educación e da cultura en Galicia. Vigo. Xerais
- AAVV (2007). Las Gentes. Gran Biblioteca temática de Galicia. A Coruña. La Voz de Galicia
- Caamaño, M. (2004). As construcións da Arquitectura popular. Patrimonio etnográfico de Galicia. Col. Aparelladores e Arquitectos de Galicia

Bibliografía complementaria	- Barciela Garrido, P.y Rey Seara, E. (2000). Xacementos arqueolóxicos de Galicia. Xerais. Roteiros - Andrade Cernadas, J. M. (1997). El monacato beneditino y la sociedad de la Galicia Medieval (s. X al XIII). . do Castro - Barreiro, J. L (1997). Función política de los caminos de peregrinación en la Europa Medieval. Tecnos - Beiras, X.M. (1999). A poboación de Galicia no século XX. Laiovento - Freire Camaniel (1998). El monacato gallego en la Alta Edad Media. Fundación Barrié. - Nogueira, C. (2001). A memoria da nación. O reino de Gallaecia. Xerais - Nuñez Seijas, X.M (1998). Emigrantes, caciques e indianos: 1930 - 1936. Xerais - Varela, Paz (1999). Castillos y fortalezas de Galicia. Nigratrea - Presedo Garaza, A. (1998). Os devanceiros dos pazos. Sotelo Blanco - Rabuñal, Henrique (1999). A Coruña na historia . A Nosa Terra. - Rey Castelao, O (1999)). A Galicia clásica e barroca. Galaxia - Rodríguez González, R (2000). De aldeas a cidades: urbanismo y xeografía das vilas galegas. Ir Indo - Sa Bravo, Hipólito (1992). Monasterios de Galicia. Everest - Sánchez J. A. y Ponce, L. (1999). Galicia, guía do patrimonio arquitectónico. Vía Láctea - Senén, Felipe (2000). Os primeiros galegos. Prehistoria e arqueoloxía. Diputación de A Coruña - López Taboada, X.A (1996). La población de Galicia, 1860-1991. A Coruña - Pegerto Saavedra (1994). vida cotidiana en la Galicia del Antiguo Régimen. Crítica, Barcelona - (). . - Barreiro Fernández X.R.: (1993). A Galicia do Antigo Réxime. O ensino, a Ilustración e a Política. A Coruña - Valcárcel, M. (2008). Historia de Ourense. Xerais - García Alén, L. (2008 (1º ed. 1983)). La alfarería de Galicia. A Coruña. Fundación Barrié - Antonio Rubio, Mª G. de (2006). Los judíos en Galicia (1044-1492). A Coruña. Fundación Pedro Barrié de la Maza. - Blanco, O. (2006). A voz do emigrante. Sotelo Blanco - Sotelo Blanco, O. (2006). A voz do emigrante. Sotelo Blanco - De LLano, P. (2006). Arquitectura popular en Galicia. Razón e construción. Vigo. Xerais - Villares, R., Lobato, X. (2006). O corazón das cidades. Cascos históricos de Galicia. Lunwerg - Piñeiro, E., Gómez, A. (2005). Homes de ferro en barcos de madeira. A Coruña. Porto de A Coruña - Framiñán, A. Mª (2005). Galicia na Idade Media. Lóstrego - Rodríguez Troncoso, M. (2005). Historia de unha aldea galega. Coas mans encol do lume. Ir Indo - De Juana, J. coord. (2005). Historia contemporánea de Galicia. Ariel - López Carreiras, A. (2005). O reino medieval de Galicia. Contribución a súa historia política. Vigo. A Nosa Terra - Pérez, F.J. (2008). Mosteiros de Galicia na Idade Media, séculos XII - XV. Diputación de Orense y Fundación Caixa Galicia - Carballo, X. (2007). Arqueoloxía de Galicia. Itinerarios polo pasado. Nigra Trea - Castro, X. (2007). Historia da vida cotiá en Galicia (séculos XIX e XX). - Patricio Cortizo, F. (2004). Historia da costa galega e os seus naufraxios: século XX. Vigo. Xerais - Alberro, M. (2004). Os celtas da antiga Gallaecia. Noia. Toxosoutos - Chamorro, E., Lobato, X. (2004). La Galicia de los Monasterios. A Coruña. Biblioteca gallega / La Voz - Sánchez García, J.A. , Vázquez Iglesias, J.L. (2004). Los faros de Galicia. Fundación Caixa Galicia http://clio.rediris.es www.edu.xunta.es http://pntic.mec.es/recursos/primaria/conocimiento www.educahistoria.com www.didactica-ciencias-sociales.org www.edualter.org www.e-ducativa.com/index.shtml www.proyectopdb.org www.edu.aytolacoruna.es www.aulagalega.fiestras.com www.edugalicia.org www.escolas.org www.galego21.org/1dc/ www.as-pg.com www.iaga.comhttp://clio.rediris.es www.edu.xunta.es http://pntic.mec.es/recursos/primaria/conocimiento www.educahistoria.com www.didactica-ciencias-sociales.org www.edualter.org www.e-ducativa.com/index.shtml www.proyectopdb.org www.edu.aytolacoruna.es www.aulagalega.fiestras.com www.edugalicia.org www.escolas.org www.galego21.org/1dc/ www.as-pg.com www.iaga.com
------------------------------------	---

Materias que se recomenda ter cursado previamente
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario
Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías